

Jegyzőkönyvi melléletek.

I.

Báró Eötvös Loránd elnök beszéde a kolozsvári Bolyai-emlékünnepen. Tisztelt ünneplő gyülekezet! Környezetől, atyján kívül. meg nem érve, magából es magának alkotta meg Bolyai János a geometriának azt az új világát, a melynek mélységeiben ő s később az ő nyomdokán haladók gazdag kincseket tártak föl a tudománynak.

Elismerésre, jutalomra e hazában nem számíthatott. Nem látta ő, csak elképzelni tudta azt a szebb világot, a melyben őt megérinteni tudó emberek is élnek, talán ott, valahol túl a hegyek határán, ott, a hol a göttingai szellemóriás lakik, kiről neki atyja, mint ifjúkori barátjáról, oly szívesen beszélt. Ennek az akkor még tőlünk oly távolraeső és idegen tudományos világnak írta, ennek elismerésében bizva adta ki Bolyai azt a művét, melylyel magának s magyar nevével magyar nemzetének el nem évülő dicsőséget szerzett.

Nekünk, a kik ma, száz évvel az ő születése után, itt összegyűltünk, már jobb a sorsunk. Hazánk azóta a tudományos világnak egy évről-évre gazdagabb termést ígérő tartománya lett. Mi gondolatainkat, mikor megszületnek, már a magunk nyelvén közölhetjük velünk egyúttaladó pályatársakkal, elismerésre, sőt jutalomra már itthon számíthatunk. De azért, valljuk be őszintén, mi is arra a távolabb, de nagyobb s el nem évülő dicsőségre törekszünk, a mely Bolyainak adatott, mert tudjuk, hogy csak az az igazi tudomány, a mely világra szól; s azért ha igazi tudósok és — a mint kell — jó magyarok akarunk lenni, úgy a tudomány zászlóját olyan magasra kell emelnünk, hogy azt hazánk határain túl is meglássák és megadhassák neki az illő tiszteletet.

Ez a mi eszményünk, ez valósult meg Bolyai alkotásával egyszer; ilyen teljes mértékben talán egyetlenyszer.

Azért siettünk ma ide különösen mi, e hazában a matematikai tudományok művelői, hogy a nagy Bolyai dicső emlékét s vele saját szeimeink diadalát ünnepeljük.

Engem, a Bolyai tudományában jártasabb társaimmal együtt, a Magyar Tudományos Akadémia küldött ide. Nem jöttünk üres kézzel társam, a főtitkár el fogja mondani, mivel járul az Akadémia ahhoz, hogy ez a mai ünnep a jövőben is emlékeztet maradjon.

Én az egybegyűltéknek üdvözetet hozok.

Nagyságos elnöklő rektor úr! Fogadja kérem szívesen ezt az üdvözetet. A közös nagy célokra törekvő tudományos testületek kölesönös ragaszkodásának tiszteletteljes megnyilatkozása ez, de örömjongás is előrehaladásunk érzetében, mert látva azt, hogy hazánkban immár a Királyhágón innen és a Királyhágón túl is nagyrabecsüli: és serényen művelik a tudományt, reményleni kezdjük, hogy a tudományos világban lehet még, lesz még, valamikor egy nagy Magyarország!